

NA TE TOA

TE UAU O NGWA WA NEI

Kua puta noa atu te reo whakatupato i a taua, E! kia tupato, tapiki! he wa hauaitu kei te haere mai. Ka nuku atu i te 18 marama tenei whakatupato. He torutoru nei i whai taringa, ko te tokomaha ia heoi ano. No te ekenga tonu ki te poro o te ihu ka tauu noa. Ka takawhitiwhiti, ka pe-whea? Kua tae ke mai. Kei te aue te Pakeha, ko te Maori kei te koera.

I te whakamotitanga a te Whawhai Nui i nga taonga o te ao, ka piki na te wariu o nga mea katoa. Mai o te whawhai ki naia tata ake nei, he hanga parekareka nga utu o nga taonga: ki te tango mai, ki te hoko atu. Puka mahi atu te tangata, hao atu hoki te ngakau. Ko te penapena pea kaore, i te pohehe tena e pai tonu te wa.

Ko te koroka tenei o te Maahi ka uhia ki a te Kooti: ko te kawanatanga tenei o te Kooti, ara o te hunga whai moni, o nga rangatira. Ka mawhera noaiho nga putea a te hunga whai moni, ka nui ra hoki te moni ma te katoa. Ka rawe ra hoki te utu o nga mea katoa. Ka rawe ra hoki te tumata a te tangata i te moni mo nga mea tika, mo nga mea pohehe.

Tera ano ia tetahi wahanga o te Pakeha, nga mea murere, te aata mehua mai ra i te wa. Ka mahia mai nga mihini, kia kotahi ai tangata hei tango i te mahi a te hunga tokoono. Ka whakakiiia mai nga pataka nunui, kia ki puhake i te wuuru, i te pata me era atu taonga. Ko te whakahau mai i naianei: kua ki aku whare, ko ena e mahia na e koe a taihoa kia hiahia ahau, engari maku e whakahua atu te utu, kaore i tau e ki mai ai. Ka makere i konei te utu o nga taonga, ka makere hoki te tangata ki te mahi i nga mahi ka riro i te mihini.

Ko te Waari tenei me tona whitu-tekau miriona. Ka ponana te Motu i te rongo o te moni. I te hiahia o te Motu kia ngahuru tonu te wa, ka akina atu a te Waari me tona Repu hei kawanatanga. Ka makere mai a te Kooti me te hunga whai moni. Ko nga putea ra hoki e hamama noa ra, ka tahi ka kutia iho, te! Ka uaua te takahuri a te moni. Ka paheke iho nga miriona a te Waari ki te tekau miriona i te tau. Kaati, i naianei ki te rima miriona, engari me whakataka tonu taua moni i konei hei whakapiki nga mahi. Ko nga taake nei enei. Ka mate roto nga tumanako a te hunga i kite i nga painga o nga wa tata ka huri. Kua kore i whakaaro ki te mahi moni, kua awangawanga ke me pehea e rite ai nga take.

Kua korekore te moni. Ko te nuinga o te moni kei te maringi ki waho o te Tominiona. Kei te utu i nga nama mo